ਕੋਰੁਕੋਂਡਾ ਚਲਪਤੀ ਰਾਓ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ
ਬਨਾਮ
ਕੋਰੁਕੋਂਡਾ ਅੰਨਪੂਰਨਾ ਸੰਪਤ ਕੁਮਾਰ
(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ(ਾਂ). 6141 ਦੇ 2021)
ਅਕਤੂਬਰ 01, 2021

[ਕੇ. ਐਮ. ਜੋਸਫ ਅਤੇ ਐਸ. ਰਵੀਂਦਰ ਭਾਟ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1908 – ਧਾਰਾਵਾਂ 17(1)(ਬੀ), 49 – ਵੰਡ – ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੈਟਲਮੈਂਟ, ਜੋ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ – ਮੁਦਈ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਵੇਦਾਰੀ ਦੇ ਹੱਕ ਦੇ ਐਲਾਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ – ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਖਰਾਰਨਾਮਾ - ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਤੇ ਇਕ ਰਸੀਦ ਨੂੰ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰ – ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰਡ ਅਤੇ ਮੋਹਰਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ – ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਫੈਸਲਾ: ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਉਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈਆਂ ਸਨ – ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਹੱਕ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ, ਐਲਾਨ ਕਰਨ, ਸੌਂਪਣ, ਖਤਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੀਮਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਦਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਖਰਾਰਨਾਮਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 49(1)(ਏ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ – ਜੇ ਖਰਾਰਨਾਮਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ 'ਤੇ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ, ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਥਿਤ ਅਤੀਤ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਧਾਰਾ 49(1)(ਸੀ) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ – ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣਾ ਵੱਖਰਾ ਹੈ – ਖਰਾਰਨਾਮਾ ਅਤੇ ਰਸੀਦ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਮਾਤਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ – ਹੋਰ, ਖਰਾਰਨਾਮਾ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜੋ ਕਥਿਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਮੋਹਰਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ – ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਿਤ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ – ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਤਬਾਦਲਾ ਐਕਟ, 1882 – ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 – ਆਰ.13, ਆਰ.ਆਰ.3, 4 – ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼.

ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1908 – ਧਾਰਾ 49 ਦੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ, ਅਪਵਾਦਾਂ ਅਧੀਨ – ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ.

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1.1 ਧਾਰਾ 49 ਉਹਨਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾ-ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਸਰ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੀ ਹੈ ਜੋ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਅਧੀਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੋਣ ਲਈ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਤਬਾਦਲਾ

ਕਾਨੂੰਨ. ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49(ਅ) ਐਲਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਣ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਸਦਾ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੋਈ ਵੀ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ 'ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ' ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49(ਸੀ) ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ, ਜੋ ਕਿ ਅਣ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਜੋ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੋ ਅਪਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਨਾਲ ਹੀ ਸਬੰਧ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅਣ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪਾਰਸਪੈਰਿਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਅਧੀਨ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਪਾਰਸਪੈਰਿਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਖੁਦ ਉਹ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਸਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਾਰਸਪੈਰਿਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਜੇ ਇਹ ਪਾਰਸਪੈਰਿਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਅਣ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਕੀ ਅਣ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਣਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਇੱਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੀ ਇਹ ਇੱਕ ਪਾਰਸਪੈਰਿਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੋਵੇਗਾ? ਇਹ ਸਵਾਲ ਇਸ ਲਈ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ

ਖਰਾਰਨਾਮਾ ਮਿਤੀ 15.4.1986 ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਛੱਡਣ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਖਰਾਰਨਾਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਜੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਅਣ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਵੇਖ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਣ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਨਾਲ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। [ਪੈਰਾ 24-26, 29][1985]1-ਬੀ-ਸੀ, ਈ-ਐਫ; 852-ਬੀ-ਈ; 853-ਜੀ-ਐਚ; 854-ਅ]

1.2 ਜੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਖਰਾਰਨਾਮਾ ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ' ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣਾ, ਐਲਾਨਣਾ, ਸੀਮਾ ਜਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕੀ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਲੈਣ-ਦੇਣਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਤਾਂ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ, ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦਰਸਾਉਣਾ ਹੈ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸੰਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ, ਐਲਾਨਣਾ, ਸੌਂਪਣਾ, ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਖਰਾਰਨਾਮਾ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49(1)(ਅ) ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 33]

2.3 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49(1)(ਸੀ) ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਇਕ ਮਜਬੂਰੀ ਨਾਲ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਅਜੇਹਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੋਰ ਨਤੀਜੇ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ, ਧਾਰਾ 49(1)(ਅ) ਅਧੀਨ, ਇਕ ਮਜਬੂਰੀ ਨਾਲ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਜੋ ਰਜਿਸਟਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਰਜਣਾ, ਐਲਾਨ, ਅਸਾਇਨਮੈਂਟ, ਸੀਮਾਬੱਧੀ ਜਾਂ ਮਿਟਾਉਣ ਦੁਆਰਾ। ਧਾਰਾ 49(1)(ਸੀ) ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 49(1)(ਅ) ਦੇ ਮੰਡੇਟ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਅਤੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਇਕ ਅਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਉਸ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ 'ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ' ਨੂੰ 'ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ' ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਖਰਾਰਨਾਮਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ 'ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ' ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਲੈਗਡ ਪਿਛਲੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਧਾਰਾ 49(1)(ਸੀ) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਨੂੰ ਅਜੇਹੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ, ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਲੈਣ-ਦੇਣ ਜਾਂ ਪਿਛਲੇ ਲੈਣ-ਦੇਣਾਂ ਨੂੰ ਖਰਾਰਨਾਮਾ ਨੂੰ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤ ਕੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਰਥਾਤ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ, ਖਰਾਰਨਾਮਾ ਵਿੱਚ ਅਲੈਗਡ ਪਿਛਲੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਸਿਰਫ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ, ਖਰਾਰਨਾਮਾ ਅਤੇ ਰਸੀਦ ਦਾ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਿਰਫ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਾਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਕਿਸਮ ਬਾਰੇ ਖੋਜ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਭਾਵ, ਖਰਾਰਨਾਮਾ, ਅਲੈਗਡ ਲੈਣ-ਦੇਣਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਸਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਜਦੋਂ ਵੰਡ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ, ਪੂਰਵਜ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਵਜੋਂ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਦਾਇਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜੋ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਮੀਟਾਂ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵੰਡ ਦੇ ਬਾਅਦ ਅਨੁਚਿਤ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ, ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਆਪਣੀ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਖਰਾਰਨਾਮਾ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਜਿਥੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੰਡਿਆ ਹੈ। ਖਰਾਰਨਾਮਾ ਵਿੱਚ ਜਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ, ਜਵਾਬੀ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਸੰਪਤੀ ਬਣ ਗਈਆਂ। ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 34-36]

ਸੁਬਰਾਯਾ ਐਮ.ਐਨ. ਬਨਾਮ ਵਿੱਟਲਾ ਐਮ.ਐਨ. (2016) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 705 : [2016] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 924; ਥੁਲਸੀਧਰਾ ਬਨਾਮ ਨਾਰਾਯਣੱਪਾ (2019) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 409 : [2019] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 212; ਕਾਲੇ ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਆਫ ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1976 ਐਸ.ਸੀ. 807 : [1976] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 202; ਕਿਰਪਾਲ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1958 ਐਸ.ਸੀ. 199 : [1958] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 950; ਰਾਮ ਚਵਰਨ ਬਨਾਮ ਗਿਰਜਾ ਨੰਦਿਨੀ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1966 ਐਸ.ਸੀ. 292; ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਬਹਾਰੀਲਾਲ ਬਨਾਮ

ਗੁਲਾਬਚੰਦ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1971 ਐਸ.ਸੀ. 1041 : [1971] ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 27; ਯੇਲਾਪੁ ਉਮਾ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬੁੱਧਾ ਜਗਦੀਸ਼ਵਰਰਾਓ ਅਤੇ ਹੋਰ (2015) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 787; ਸੀਤਾ ਰਾਮ ਭਾਮਾ ਬਨਾਮ ਰਾਮਵਤਾਰ ਭਾਮਾ (2018) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 130 : [2018] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 503; ਰੋਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਜ਼ਿਲੇ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1988 ਐਸ.ਸੀ. 881 : [1988] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1106; ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਟੀ ਐਸਟੇਟਸ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਚੰਦਮਾਰੀ ਟੀ ਕੋ. ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (2011) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 66 : [2011] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 382 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਮੁਰੁਗਾ ਮੁਦਲਿਆਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸੁੱਬਾ ਰੈੱਡੀਆਰ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1951 ਮਦਰਾਸ 12; ਕੇ. ਪੰਚਾਪਗੇਸਾ ਅਯਿਆਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੇ. ਕਲਿਆਣਸੁੰਦਰਮ ਅਯਿਆਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1957 ਮਦਰਾਸ 472; ਏ.ਐਮ. ਚਕਰਪਾਣੀ ਰੈੱਡੀਆਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 2001 ਮਦਰਾਸ 135 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਐਨ. ਵਰਦਾ ਪਿੱਲਈ ਬਨਾਮ ਜੀਵਰਥਨਮਲ ਏਆਈਆਰ 1919 ਪੀ.ਸੀ. 44 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2016] 5 SCR 924 ਪੈਰਾ 8 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ [2019] 8 SCR 212 ਪੈਰਾ 8 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ [1976] 3 ਐਸਸੀਆਰ 202 ਪੈਰਾ 14 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ [1971] ਸਪਲਾਈ. SCR 27 ਪੈਰਾ 20 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ [2018] 10 SCR 503 ਪੈਰਾ 21 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ [1958] ਐਸਸੀਆਰ 950 ਪੈਰਾ 28 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ [1988] 2 ਐਸਸੀਆਰ 1106 ਪੈਰਾ 31 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[2011] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 382 ਪੈਰਾ 32

ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 6141 ਆਫ 2021।

ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਅਤੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਲਈ 22.04.2016 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਐਮ. ਵਿਜੈਆ ਭਾਸਕਰ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।
ਕੇ. ਸੀਤਾ ਰਾਮ ਰਾਓ, ਵਿਜੈ ਬਾਬੂ, ਵੈਂਕਟੇਸਵਰ ਰਾਓ ਅਨੁਮੋਲੁ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ

ਕੇ. ਐਮ. ਜੋਸਫ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਐਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰਡ ਅਤੇ ਮੋਹਰਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਉਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ DW1 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਲਈ ਪੋਸਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰਡ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੈਟਲਮੈਂਟ "ਖਰਾਰਨਾਮਾ" ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ 2,00,000/- ਰੁਪਏ (ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਰਸੀਦ ਸਨ, ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ।

3. ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਹੈ। ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ (ਓ.ਐਸ. ਨੰਬਰ 39 ਦੇ 2001) ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਲੇਂਟ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ 'ਤੇ ਟਾਈਟਲ ਦਾ ਐਲਾਨ ਅਤੇ

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਜੋ ਕਿ ਬਚਾਅਕਰਤਾ ਹਨ, ਦਾ ਖਾਲੀਕਰਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਸਥਾਈ ਰੋਕ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਖਿਲਾਫ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

4. ਇਹ ਗੱਲ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ, ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਭੈਣ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵੰਡ ਹੋਈ ਸੀ। ਵੰਡ ਦੀ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਐਗਜ਼ਿਬਿਟ-ਏ8 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ 17.11.1980 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਪਲੇਂਟ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਆਂ ਵੰਡ ਦੀ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਐਫ-ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕੇਸ ਇਸ ਵੰਡ ਦੀ ਡੀਡ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਐਫ-ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ 19.12.2012 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਲੀਵਰ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਮਰੀਜ਼ ਵਜੋਂ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਕਾਗਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲੈ ਲਏ ਅਤੇ 15.4.1986 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੀ ਕਥਿਤ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਤੇ 08.12.1983 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੀ ਕਥਿਤ ਰਸੀਦ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ (ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਹੜੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਹਨ)। ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਹੋਰ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜੇ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਅਤੇ ਨੋਟਿਸਾਂ ਦੇ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੋ ਪਲੇਂਟ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਆਈਟਮ ਹਨ। ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ 1 ਟੈਰੇਸ ਹਾਊਸ, ਗਰਾਊਂਡ ਫਲੋਰ ਅਤੇ ਉੱਪਰਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਹੈ। ਆਈਟਮ ਨੰ.2 ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦੀਦ ਦੇ ਐਫ-ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਦਾਵਾ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

5. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੰਡ ਸੂਚੀ ਮਿਤੀ 17.11.1980 ਨੂੰ ਨਫ਼ਾ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੰਡ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਕਾਸ ਹੋਏ। ਜਵਾਬੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਅੱਗੇ ਝਗੜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹਿੱਸਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਮਧਿਅਤਾ ਨਾਲ, ਇਹ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣੀ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਦੂਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਨਦਾਵਾ ਮਾਰਗਮ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਇੱਕ-ਤਿਹਾਈ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰੁਪਏ 25,000/- ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰੁਪਏ 75,000/- ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਖਰਾਰੁਨਾਮਾ ਮਿਤੀ 15.04.1986 ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਵਾਬੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਉੱਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ, ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਹੋਰ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਦਸੰਬਰ, 1993 ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਦੂਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਖਾਲੀ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਛੱਡ ਦੇਣਗੇ ਪਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪੈਸੇ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਮਾਮਲਾ ਨਿਪਟਾਇਆ ਅਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦੂਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰੁਪਏ 2,00,000/- ਦੇਣੇ ਪਏ। ਜਵਾਬੀ ਵੱਲੋਂ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਖਰੀਦਣ ਲਈ, ਦੂਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਰੁਪਏ 2,00,000/- (ਰੁਪਏ ਦੋ ਲੱਖ) ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ। ਅਨੁਸਾਰ, ਰੁਪਏ 2,00,000/- 08.12.1993 ਨੂੰ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ, ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰਸੀਦ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ, ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਦੂਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਖਾਲੀ ਕਰਕੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਫਟ ਹੋ ਗਿਆ।

6. ਜਵਾਬੀ ਵੱਲੋਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਬੂਤ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਖਰੁਰੁਨਾਮਾ ਅਤੇ 08.12.1993 ਦੀ ਰਸੀਦ ਨੂੰ ਮਾਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਸਟੈਂਪ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ।

7. ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ। ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਐਮ. ਵਿਜੈ ਭਾਸਕਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਵੇਂਕਟੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ, ਜਵਾਬੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਿਆ।

8. ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਖਰਾਰਨਾਮਾ ਮਿਤੀ 15.04.1986 ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਕਾਪੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਵੀ ਤਿੰਨ ਕਾਪੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਉਕਤ 'ਖਰਾਰਨਾਮਾ' ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਬੀ1 ਤੋਂ ਬੀ3 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ1 ਵਜੋਂ ਮਿਤੀ 08.12.1993 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਸੀਦ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਬੀ4 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੀ9 ਤੋਂ ਬੀ11 ਨੂੰ ਮਿਤੀ 15.04.1986 ਦੇ ਖਰਾਰਨਾਮਾ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਦੀ ਸਵੀਕ□ਤੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਖਰਾਰਨਾਮਾ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਖਰਾਰਨਾਮਾ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 08.12.1993 ਦੀ ਰਸੀਦ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੈਟਲਮੈਂਟ /ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੁਥਰੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਸੁਬਰਾਯਾ ਐਮ.ਐਨ. ਬਨਾਮ ਵਿੱਤਲਾ ਐਮ.ਐਨ.1 ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਮੌਖਿਕ ਤਿਆਗ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਉਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘਟਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕੇਵਲ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਫ਼ਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਥੁਲਸੀਧਰਾ ਬਨਾਮ ਨਾਰਾਯਣੱਪਾ2 ਵਿੱਚ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਖਰਾਰਨਾਮਾ ਦੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਿਖਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੈਟਲਮੈਂਟ/ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਵਜੋਂ ਸਹਾਇਕ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਅਯੋਗ ਹੈ।

9. ਉਲਟ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਵੱਲੋਂ ਖਾਲੀ ਕਾਗਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਲਈ ਵਰਤਣ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਿਆਂ, ਇਹ ਵੀ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਿਤੀ 15.04.1986 ਦਾ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਖਰਾਰਨਾਮਾ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 17(1)(ਬੀ) ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਕਤ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਧੀਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹੀ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਪਰਿਵਾਰਕ ਖਰਾਰਨਾਮਾ, ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਿਛਲੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਤਿਆਗ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

10. ਖਰਾਰਨਾਮਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

“ਅਸੀਂ, ਤਿੰਨ ਭਰਾ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵੰਡੀਆਂ ਅਤੇ 17-11-1980 ਨੂੰ ਵੰਡ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਕਤ ਵੰਡ ਸੂਚੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬੀ ਸ਼ੈਡਿਊਲ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਅਤੇ ਈ ਸ਼ੈਡਿਊਲ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਅਤੇ ਐੱਫ ਸ਼ੈਡਿਊਲ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਜਦ ਗੱਲ ਇੱਥੇ ਖੜੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਨੇ ਕੁਝ ਉਸਾਰੀਆਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਜਾਇਦਾਦ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੰਡਿਆ ਅਤੇ ਕੁਝ ਉਸਾਰੀਆਂ ਕਰਕੇ ਆਨੰਦ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਦਾਵਾਵ ਰਸਤਾ ਸਾਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਨੰਦ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

17-11-1980 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਸ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਸਾਂਝੇ ਭੋਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਭਾਵੇਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵੰਡੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਝਗੜੇ ਉੱਠ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਦਖਲ ਦੇ ਕੇ ਮਾਮਲਾ ਸੁਲਝਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਉਹ ਘਟਨਾਵਾਂ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਜੋ 17-11-1980 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਾਪਰੀਆਂ। ਅਸੀਂ ਵੱਡਿਆਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਨੁਸਾਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਬਦਲਾਅ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਨਦਾਵਾ ਰਸਤਾ ਜੋ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਹੁਣ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਸਾਨੂੰ ਆਨੰਦ

ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਆਪਣਾ ਅਵਿਭਾਜਿਤ 1/3 ਹਿੱਸਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਨੇ ਨਦਾਵਾ ਰਸਤਾ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਦੀ ਸਮਝ ਨਾਲ ਆਨੰਦ ਲਿਆ ਹੈ ਜੇਕਰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਦੇ ਉੱਪਰ ਹੋਰ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਵਿਭਾਜਿਤ ½ ਹਿੱਸਾ ਘਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੰਬਰ 2 ਪੂਰੇ ਘਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆਏ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਕਮਰੇ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਆਨੰਦ ਲਿਆ ਹੈ ਇਸ ਸਮਝ ਨਾਲ ਕਿ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਕਮਰੇ ਦੇ ਮਾਪਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸਾਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਮਝ ਨਾਲ ਆਨੰਦ ਲੈ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦੁਕਾਨ ਦੀ ਪੂਰਬੀ ਕੰਧ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਕੰਧ ਸਾਨੂੰ ਤਿੰਨਾਂ ਲਈ ਸਾਂਝੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰੀ ਕੰਧ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਮਝ ਨਾਲ ਆਨੰਦ ਲੈ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਉਕਤ ਸਾਂਝੀ ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦਰਵਾਜ਼ੇ, ਖਿੜਕੀਆਂ ਜਾਂ ਵੈਂਟੀਲੇਟਰ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਸੋਧਾਂ ਲਈ ਨੰਬਰ 1 ਵਲੋਂ ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ 25,000 ਰੁਪਏ (ਰੁਪਏ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ) ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨੰਬਰ 2 ਵਲੋਂ ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ 75,000 ਰੁਪਏ (ਰੁਪਏ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ) ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਗ੍ਰਾਉਂਡ ਫਲੋਰ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਕਦਮ ਲਾਉਣ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3 ਤੱਕ ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੇ ਗਏ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਨਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬਾਕੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਵੀ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜੋ ਸਾਨੂੰ 17-11-1980 ਦੀ ਵੰਡ ਸੂਚੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ।

ਇਹ ਖਰਾਰਨਾਮਾ ਰਿਕਾਰਡ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਯਾਦਗਾਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਮੱਗਰੀ ਉੱਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਾਂਗੇ।"

ਪਾਰਟੀਆਂ 1 ਅਤੇ 2 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਨ। 3ਜਾ ਪਾਰਟੀ ਜਵਾਬੀ ਹੈ।

11. ਰਸੀਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ 20 ਪੈਸੇ ਦੇ ਰਾਜਸਵ ਸਟੈਂਪ ਉੱਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਜਵਾਬੀ ਵਲੋਂ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ 08.12.1983 ਨੂੰ 2,00,000 ਰੁਪਏ (ਰੁਪਏ ਦੋ ਲੱਖ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜੋ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 1,00,000 ਰੁਪਏ (ਰੁਪਏ ਇੱਕ ਲੱਖ) ਦੀ ਰਕਮ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਖਰਾਰਨਾਮਾ ਮਿਤੀ 15.04.1986 ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਹੈ ਜਦੋਂ ਖਰਾਰਨਾਮਾ ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਘਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਖਾਲੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਸਿਵਾਏ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਕਮਰੇ ਦੇ ਜੋ ਵੰਡ ਸੂਚੀ 1980 ਅਧੀਨ ਜਵਾਬੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ ਜੋ ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਵਲੋਂ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦੂਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਹੈ।

12. ਬੇਸ਼ੱਕ, ਸੈਕਸ਼ਨ 17(1)(ਬੀ) ਨੇ 'ਹੋਰ ਗੈਰ-ਵਸੀਅਤੀ ਯੰਤਰਾਂ' ਨੂੰ, ਜੋ ਵਰਤਮਾਨ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ, ਸੌਂਪਣ, ਸੀਮਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਜੋ ਵੇਸਟਿਡ ਜਾਂ ਕੰਟਿੰਜੈਂਟ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੇ 100 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੇ ਹਨ, ਅਚਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ ਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 17(1)(ਸੀ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"17(1)(ਸੀ) ਗੈਰ-ਵਸੀਅਤੀ ਯੰਤਰ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਦੇ ਸਿਰਜਣ, ਐਲਾਨ, ਸੌਂਪਣ, ਸੀਮਾ ਜਾਂ ਮਿਟਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਾਤੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ" 13. ਸੈਕਸ਼ਨ 17 (2) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਸੈਕਸ਼ਨ(1) ਦੇ ਕਲਾਜ਼ਾਂ (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਾਜਸਵ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੰਡ ਯੰਤਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦਾ

ਸੈਕਸ਼ਨ 49 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"49. ਗੈਰ-ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਅਸਰ ਜੋ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।—ਕੋਈ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਸਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 17 ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਤਬਾਦਲਾ ਐਕਟ, 1882 (4 ਦਾ 1882) ਦੁਆਰਾ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ—

(ਅ) ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੋਈ ਵੀ ਅਚਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗਾ, ਜਾਂ

(ਬ) ਗੋਦ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਵੇਗਾ, ਜਾਂ

(ਸ) ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦ ਤੱਕ ਇਹ ਰਜਿਸਟਰ ਨਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ: 54 [ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇੱਕ ਅਰਜਿਸਟਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਅਚਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਤਬਾਦਲਾ ਐਕਟ, 1882 (4 ਦਾ 1882) ਦੁਆਰਾ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਅਧਿਆਇ 2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਰਾਰ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਐਕਟ, 1877 (3 ਦਾ 1877) 55 [, ***] ਜਾਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਯੰਤਰ ਦੁਆਰਾ ਅਸਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਹਾਇਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ।]."

14. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲੇ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ ਕਾਲੇ ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਆਫ ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ3 ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੇ ਮੂਲ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਹੈ:

"10. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੇ ਬੰਧਨਯੋਗ ਅਸਰ ਅਤੇ ਮੂਲ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਠੋਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੁੱਟਣ ਲਈ, ਮਾਮਲਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

"(1) ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਇੱਕ ਸੱਚਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪਰਿਵਾਰਕ ਝਗੜਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਵਿਭਾਜਨ ਜਾਂ ਆਵੰਟਨ ਦੁਆਰਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ;

(2) ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਸਵੈਚਛਿਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਜਾਂ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ;

(3) ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾ ਭਾਵੇਂ ਮੌਖਿਕ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ;

(4) ਇਹ ਅਚਰਜ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਤਦ ਹੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘਟਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇੱਥੇ ਵੀ, ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਣਾਈ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਦੇ ਬਾਅਦ ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੇਮੋਰੈਂਡਮ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੇਮੋਰੈਂਡਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਜਾਂ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਚਲ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸੈਕਸ਼ਨ 17(2) ਦੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਮਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ;

(5) ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਕੋਲ ਕੁਝ ਪੂਰਵਜੀ ਹੱਕ, ਦਾਵਾ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਸੰਭਵ ਦਾਵਾ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਲਈ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਜੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੇ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਕੋਲ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਵਿਵਸਥਾ ਅਧੀਨ ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਦਾਵੇ ਜਾਂ ਹੱਕ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕੱਲਾ ਮਾਲਕ ਮੰਨਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੂਰਵਜੀ ਹੱਕ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ; (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

(6) ਭਾਵੇਂ ਅਗਰ ਬੋਨਾ ਫਾਈਡ ਵਿਵਾਦ, ਮੌਜੂਦਾ ਜਾਂ ਸੰਭਵਿਤ, ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਾਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਕਰਨ, ਇੱਕ ਬੋਨਾ ਫਾਈਡ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਅਤੇ ਉੱਚਿਤ ਹੈ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਲਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉੱਤੇ ਅੰਤਿਮ ਅਤੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।"

15. ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਖਰਾਰਨਾਮਾ ਮਿਤੀ 15.04.1986 ਸਿਰਫ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਹੁੰਚੀ ਗਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਪਿਛਲੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਹੱਕ ਪੈਦਾ ਜਾਂ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਨਤੀਜਤਨ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17(1)(b) ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਤਿਆਗ ਹੋਵੇ, ਚੂੰਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਿਰਫ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਾਪਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

16. ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਸੁਬਰਾਯਾ ਐਮ.ਐਨ. ਬਨਾਮ ਵਿੱਤਲਾ ਐਮ.ਐਨ. ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਉਪਰੋਕਤ). ਇਸ ਵਿੱਚ, ਪਲੇਂਟ ਆਈਟਮਾਂ 1 ਅਤੇ 2 ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸਬੰਧੀ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ D22 ਮਤਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤਦਾਰ, ਪਲੇਂਟੀਫ 3 ਅਤੇ 4 ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵੀ ਉਲਲੇਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਲੇਂਟੀਫ 3 ਅਤੇ 4 ਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਨੇ ਉਕਤ ਪਲੇਂਟੀਫਾਂ ਨੂੰ 15,000/- ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਅਤੇ 49 ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ, ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"16. ਭਾਵੇਂਕਿ Ext. D-22 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਗੱਲਾਂ ਆਈਟਮਾਂ 1 ਅਤੇ 2 ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਛੱਡਣ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਹਨ, Ext. D-22 ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾਪਨ/ਸੈਟਲਮੈਂਟਾਂ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੈਟਲਮੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘਟਾਉਣ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਦੋਂ ਇਸਨੂੰ ਲਿਖਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉੱਠ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਾਲੀ ਅਚਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾਪਨਾਂ ਨੂੰ ਮੌਖਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ। ਜੇਕਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਨੂੰ ਲਿਖਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘਟਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ; ਪਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾਪਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਜਾਂ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, Ext. D-22 ਪੰਚਾਇਤ ਮਤਾ ਲਿਖਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘਟਾਇਆ ਗਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਜਿਸਟਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।" (ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

17. ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਥੁਲਸੀਧਰ ਬਨਾਮ ਨਾਰਾਇਣੱਪਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-9.5 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"9.5. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੁਬਰਾਯਾ ਐਮ.ਐਨ. [ਸੁਬਰਾਯਾ ਐਮ.ਐਨ. v. Vittala M.N., (2016) 8 SCC 705] ਭਾਵੇਂ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਦੋਬਸਤ/ਪਰਿਵਾਰਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਲਿਖਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ ਇਸਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਆਚਰਣ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ

ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਵੰਡ 23-4-1971 ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ 3 ਤੋਂ 4 ਪੰਚਾਇਤੀ ਲੋਕ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. 4 (2019) 6 SCC 409 ਇਸ ਲਈ, ਭਾਵੇਂਕਿ ਪਲੇਂਟੀਫ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ 23-4-1971 ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੌਖਿਕ ਵੰਡ ਹੋਈ ਸੀ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼, Ext. D-4 ਮਿਤੀ 23-4-1971, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਵੰਡੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਕੋਈ ਨੂੰ ਮੌਖਿਕ ਵੰਡ/ਵੰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਅਧਿਕਾਰ/ਹਿੱਸਾ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾਪਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਵਜੋਂ ਸਹਾਇਕ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮਾਮਲੇ ਦੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ Ext. D-4 ਮਿਤੀ 23-4-1971 ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਵਿਚਾਰਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ/ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

18. ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਦਾਈ ਨੇ ਮੌਖਿਕ ਵੰਡ ਅਤੇ 23.04.1971 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਗੈਰ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਹਸਤਾਖਰ ਕਰਤਾ ਸੀ, ਵੰਡ ਵਿੱਚ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

19. ਰਾਮ ਚਰਨ ਬਨਾਮ ਗਿਰਜਾ ਨੰਦਿਨੀ5$_{SUPERSCRIPT}$ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਮਝੌਤਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾ ਵਜੋਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨੇ ਅਗੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ:

"... ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਮਸਤ. ਹੀਰਾਂ ਬੀਬੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ, AIR 1914 PC 44 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਹਰ ਪਾਰਟੀ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਉਸ ਸੁਤੰਤਰ ਟਾਈਟਲ ਦੇ ਵਰਚੂ ਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੰਗਸਾਮੀ ਗੌਂਡੇਨ ਬਨਾਮ ਨਾਚਿਅੱਪਾ ਗੌਂਡੇਨ 46 ਇੰਡ ਐਪ 72 (AIR 1918 PC 196) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਹਰ ਪਾਰਟੀ ਜੋ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਧੀਨ ਲਾਭ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਦਾ ਦਾਵਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸੰਪਤੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੰਭਵ ਦਾਵਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਵਾ ਜਾਂ ਇੱਕ ਦਾਵੇ ਦੀ ਝਲਕ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਆਰ." (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

20. ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਬਿਹਾਰੀਲਾਲ ਬਨਾਮ ਗੁਲਾਬਚੰਦ6 ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਯੇਲਾਪੁ ਉਮਾ ਮਹੇਸਵਰੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬੁੱਧਾ ਜਗਦੀਸਵਰਰਾਓ ਅਤੇ ਹੋਰ7 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਛੱਡਣ ਵਾਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੋਣ ਲਾਇਕ ਸਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ:

"15. ਇਹ ਭਲੀ-ਭਾਂਤ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਨਾਮ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਸਾਰ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਯਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜੋ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬੀ-21 ਅਤੇ ਬੀ-22 ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਗਹਿਰਾ ਅਧਿਐਨ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਛੱਡਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਅਧੀਨ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਬੀ-21 ਅਤੇ ਬੀ-22 ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹਨ ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17(1)(ਬੀ) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵੰਡ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰਿਤ ਰਾਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬੀ-21 ਅਤੇ ਬੀ-22 ਵੰਡ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਹਨ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

21. ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੀਤਾ ਰਾਮ ਭਾਮਾ ਬਨਾਮ ਰਾਮਾਵਤਾਰ ਭਾਮਾ8SUPERSCRIPT, ਜਿਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਭਰਾ ਸਨ, ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਵੰਗਤ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਉੱਠਿਆ ਕਿ ਕੀ ਸਮਝੌਤਾ ਸਵੀਕਾਰਯ ਸੀ। ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-10 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

"10. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਣ ਯੋਗ ਇਕੋ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ 9-9-1994 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ। ਪਲੇਂਟਿਫ ਨੇ 9-9-1994 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਵਜੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਪਲੇਂਟਿਫ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ 25-10-1992 ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੰਡ ਹੋਈ ਸੀ ਜੋ 9-9-1994 ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਵਜੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਹਾਂ ਕਿ 9-9-1994 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਿਰਫ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦਾ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਖੁਦ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ, 25-10-1992 ਨੂੰ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਖੁਦ ਦੋਵਾਂ, ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ ਜੋ ਦੇਵੀ ਦੱਤ ਵਰਮਾ ਦੀ ਸਵੈ-ਅਰਜਿਤ ਸੰਪਤੀਆਂ ਸਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਸੀਅਤ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਪਲੇਂਟਿਫ ਆਪਣੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ, ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਵਿੱਚ ਵਸੀਅਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਨਾ ਤਾਂ ਪਲੇਂਟਿਫ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਉਸ ਦਿਨ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਵੀ ਦੱਤ ਵਰਮਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੰਡਿਆ ਸੀ। ਦੇਵੀ ਦੱਤ ਵਰਮਾ ਦੀ 10-09-1993 ਨੂੰ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਲੇਂਟਿਫ, ਜਵਾਬੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਭੈਣਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1956 ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਵਜੋਂ ਸੰਪਤੀ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਈ ਜੋ ਕਿ ਕਲਾਸ I ਵਾਰਸ ਹਨ। 9-9-1994 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੇ ਪੂਰੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਪਲੇਂਟਿਫ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਵਿਚਕਾਰ ਵੰਡਿਆ ਜੋ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਭੈਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤਾ ਗਿ

22. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-13 ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨੋਟਿਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ:

“13. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਣਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਹੈ ਕਿ ਕੀ 9-9-1994 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਜੋ ਕਿ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਪਾਰਸਪੈਰਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਵੰਡ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਨਾ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਪਾਰਸਪੈਰਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟਾਈਟਲ ਦੀ ਵੱਖਰੇਪਣ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀ ਕਬਜ਼ਾ ਦੀ ਕਿਸਮ ਪਰ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਮਾਪਾਂ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ...”

23. ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਯੇਲਾਪੁ ਉਮਾ ਮਹੇਸਵਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਨਾ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਨੂੰ ਪਾਰਸਪੈਰਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਅਧੀਨ।

24. ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 (ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ 'ਕੋਡ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਛੋਟੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ) ਦੇ ਆਰਡਰ 13 ਨਿਯਮ 3 ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਂ ਅਨਿਆਦਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 13 ਨਿਯਮ 4 ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 49 ਉਹਨਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾ-ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਤਬਾਦਲਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਅਧੀਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ। ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49(ਅ) ਐਲਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਾ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੋਈ ਵੀ ਅਚਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ 'ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ' ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। 'ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੂਰੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਰੁਗਾ ਮੁਦੱਲਾਰ ਅਤੇ ਓਰਸ ਬਨਾਮ ਸੁੱਬਾ ਰੈੱਡੀਅਰ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਸਤਿਆਨਾਰਾਇਣ ਰਾਓ,ਜੀ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਹੀ

ਨੋਟਿਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ:

"ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਪੈਂਸਰ ਜੇ. ਨੇ ਸਰਸਵਤੀਮਨਾ ਬਨਾਮ ਪੱਡੈਯਾ, 46 ਮੈਡ. 349 : (ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1923 ਮੈਡ. 297) ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 49 ਵਿੱਚ 'ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ' ਕਿਰਿਆ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਲੰਬੇ ਵਾਕ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ 'ਚਾਹੇ ਮੌਜੂਦਾ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ, ਐਲਾਨ ਕਰਨ, ਸੌਂਪਣ, ਸੀਮਾ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਚਾਹੇ ਉਹ ਵੇਸਟਿਡ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੰਟਿੰਜੈਂਟ ਹੋਵੇ' (ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਖੋ ਕਾਂਜੀ & ਮੂਲਜੀ ਬ੍ਰੋਸ, ਬਨਾਮ ਸ਼ਨਮੁਘਮ ਪਿੱਲੈ, 56 ਮੈਡ. 169 : (ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1932 ਮੈਡ. 734), ਜਿੱਥੇ ਸਪੈਂਸਰ ਜੇ. ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ)।"

25. ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49(ਸੀ) ਅਣ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਉਸੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ:

"ਨਾਂ-ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਨਾ ਕੇਵਲ 'ਵਿੱਚ' ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ 'ਵਜੋਂ' ਸਬੂਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ 'ਵਜੋਂ' 'ਤੇ ਜੋਰ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੈਂਕਟਸੁਬਾ ਰਾਓ ਜੇ. ਨੇ ਸਰਸਵਤੀਮਨਾ ਬਨਾਮ ਪੱਡੈਯਾ, 46 ਮੈਡ. 349 : (ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1923 ਮੈਡ. 297) ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੱਜ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ:

"ਜੋ ਕੁਝ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਮਨਾਹੀ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਕਿਸੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ, ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ, ਭਾਵ, ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਜੋ ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।" ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਮਨਾਹੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 'ਲੈਣ-ਦੇਣ' ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਧਾਰਾ (ਏ) ਅਧੀਨ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

26. ਪ੍ਰੋਵੀਜੋ ਵਿੱਚ ਦੋ ਅਪਵਾਦ ਕੱਢੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਨਾਲ ਹੀ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਹ ਹੈ ਪ੍ਰੋਵੀਜੋ ਦੇ ਆਖਰੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਮਾਇਆ ਹੋਇਆ। ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਾ ਹੋਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਸਪੈਰਿਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਨਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਪਾਰਸਪੈਰਿਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਉਹ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਹੈ ਉਹ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਪ੍ਰੋਵੀਜੋ ਵਿੱਚ ਸਮਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਾਰਸਪੈਰਿਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਇਹ ਪਾਰਸਪੈਰਿਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਾ ਹੋਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਕੀ ਕਬਜ਼ਾ ਜੋ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਾ ਹੋਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਣਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੀ ਇਹ ਇੱਕ ਪਾਰਸਪੈਰਿਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੋਵੇਗਾ? ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਇਸ ਲਈ ਪੁੱਛਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਖਰਾਰੁਨਾਮਾ ਮਿਤੀ 15.4.1986 ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਛੱਡਣ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਖਰਾਰੁਨਾਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

27. ਐਨ. ਵਰਦਾ ਪਿੱਲੈ ਬਨਾਮ ਜੀਵਰਾਥਨੰਮਲ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੌਂਸਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਾ ਹੋਇਆ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਦੋ ਵਿਧਵਾਵਾਂ, ਜੋ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਨੇ ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਸਤ੍ਰੀਧਨ ਵਜੋਂ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਉਸ

ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਸੰਪਤੀ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਕਿ ਕੀ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰੀ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਕਬਜ਼ੇ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਲੇਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਲੈਕਟਰ ਅੱਗੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਾ ਹੋਏ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੋਹਫਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰੀ ਇੱਕ ਦਾਨੀ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਸੀ, ਉਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਰੋਧੀ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲ ਸਕੇ।

28. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸੈੱਟ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਰਪਾਲ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟ ਰਹੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਦੇ ਦੇ ਸ਼ੈਡਿਊਲ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਿਊਟੇਸ਼ਨ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਤੋਹਫਾ ਵੀ ਬਣਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੀਵਰਸਨਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਜੀਵਨ ਭਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵਿਧਵਾ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਮੁਦਾਇਆਂ ਨੇ ਅਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਐਨ. ਵਰਦਾ ਪਿੱਲੈ(ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਰਹੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਦਾਇਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਰਪਾਲ ਕੌਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

“15. ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਕਿ ਵਰਥਾ ਪਿੱਲੈ ਦੇ ਕੇਸ (1918) 46 ਆਈ.ਏ. 285 ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੇ, 6 ਫਰਵਰੀ, 1932 ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਰਨਾਮ ਕੌਰ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਰਥਾ ਪਿੱਲੈ ਦੇ ਕੇਸ (1918) 46 ਆਈ.ਏ. 285 ਵਿੱਚ, ਦੁਰਾਇਸਾਨੀ ਨੇ ਸਿਰਫ ਅਰਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੋਹਫੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੀ ਕਬਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਰਨਾਮ ਕੌਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜੋ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਕਬਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤੀ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੁਕਾਵਟ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ।”

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

29. ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਅਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਖੇਗੀ। ਮੁੱਖ ਸਿਦਾਂਤ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਨਾਲ ਅਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ।

30. ਅਸੀਂ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਪਯੋਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕੇ. ਪੰਚਾਪਗੇਸਾ ਅਯਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੇ. ਕਲਿਆਣਸੁੰਦਰਮ ਅਯਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ..

“25. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣ ਲਈ ਇਹ ਲੰਬੀ ਸਿਰੀਜ਼ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਚੁਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ 1929 ਦੇ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ (ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਦੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ੋ ਦੇ ਅੰਤਮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇਖੋ) ਕਿ ਇੱਕ ਜਬਰੀ ਰਜਿਸਟਰੇਬਲ ਪਰ ਅਣ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਇੱਕ ਪਾਰਸਪੈਰਿਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਭਾਵ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜੋ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ, ਐਲਾਨ ਕਰਨ, ਸੌਂਪਣ, ਸੀਮਾਬੱਧ ਕਰਨ ਜਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

“ਪਾਰਸਪੈਰਿਕ ਉਦੇਸ਼” ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਬੇਸ਼ੱਕ ਬਹੁਤ ਧੁੰਦਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ

ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਣ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਕ ਪਾਰਸਪੈਰਿਕ ਹੈ ਜਾਂ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਜੁਗਤ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ "ਪਾਰਸਪੈਰਿਕ ਉਦੇਸ਼" ਕਹਿ ਕੇ, ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਣ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਉਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਅਪ੍ਰਤਿਕਸ਼ਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਵਰਤ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਜੋ ਇਸ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਇਹ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੁੰਦਾ।

ਸਰ ਜਾਰਜ ਲੋਵੰਡਸ ਨੂੰ ਉਦ੍ਧਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜੇਮਸ ਆਰ. ਆਰ. ਸਕਿਨਰ ਬਨਾਮ ਰੋਬਰਟ ਹਰਕੁਲਸ ਸਕਿਨਰ ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ 51 ਆਲ 771: ਮੈਨੂ/ਪੀ.ਆਰ/0091/1929 : ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1929 ਪੀ.ਸੀ 269 (ਜ਼ੈਡ 22) ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਪਾਰਸਪੈਰਿਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪੁੱਟਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਬਚਾਅ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਅਣ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਵੰਡ ਦੀਆਂ ਸੀਮਿਤ ਵਰਤੋਂਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਚ੍ਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਨਿਯਮ ਲਗਭਗ ਨਿਰਰਥਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

31. ਰੋਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਜ਼ਿਲੇ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ, ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ12 ਇੱਕ ਵੰਡ ਦਾ ਸਾਧਨ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਯਾਦਵਾਸਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"8. ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਐਕਸ. ਪੀ-12 ਦੀਆਂ ਸਾਫ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵੰਡ ਦਾ ਇਕ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਕੇਵਲ ਇਕ ਯਾਦਵਾਸਤਾ ਸੀ ਜੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵੰਡ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਬਾਰੇ ਪਹੁੰਚੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਐਕਸ. ਪੀ-12 ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ: 'ਅੱਜ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ....' ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਸੂਚੀ ਹੈ ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਵੰਟਿਤ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਐਕਸ. ਪੀ-12 ਵਿੱਚ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇੱਛਾ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਚ ਫੈਸਲਾ ਐਕਸ. ਪੀ-1 ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹੁੰਚੇ ਗਏ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦਿੱਤੀ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਹੈ 'ਅੱਜ 31-1-1971 ਨੂੰ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਚੌਧਰੀ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਚੌਧਰੀ ਜ਼ਿਲੇ ਸਿੰਘ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ....' ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਸ ਦਾ ਉੱਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਅਸਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਹਿਮਤੀ ਵਿੱਚ ਇਕ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਘੇਰ ਜੋ ਬੀ2 ਨਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਹੈ, ਜ਼ਿਲੇ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਰਹੇਗਾ, ਜੋ ਮੁਦਾਇਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

9. ਇਹ ਅਚ੍ਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਕ ਵੰਡ ਦਾ ਸਾਧਨ ਜੋ ਮਾਲਕੀਅਤ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਵੰਡਣ ਦੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਇਰਾਦੇ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਦੇਸ਼ਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵੰਡੀ ਗਈ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17(1)(b) ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਕ ਲਿਖਤ ਜੋ ਕੇਵਲ ਇਹ ਦਰਜ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਕ ਵੰਡ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਇੱਛਾ ਦਾ ਘੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਕੇਵਲ ਇਕ ਤੱਥ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵੰਡ ਦੇ ਸੌਦੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੇਵਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੂਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸੌਦੇ ਦਾ ਇਕ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮਿਕ ਬਿਆਨ ਹੈ। ਭੂਤਕਾਲ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੇਵਲ ਇਕ ਪਿਛਲੇ ਸੌਦੇ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਅਚ੍ਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਆਵੰਟਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਕੇਵਲ ਸੂਚੀ ਇਕ ਵੰਡ ਦਾ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 17(1)(b) ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਲਈ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੱਕ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਕੇਵਲ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕੋਈ ਹੱਕ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਦੋ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ: (1) ਇਕ ਵੰਡ ਮੌਖਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਪਰ ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘਟਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦਾ

ਉਦੇਸ਼ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੌਦੇ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮੋਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਇਹ ਰਜਿਸਟਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਇਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕੇਗੀ। ਦੂਜੇ, ਵੰਡ ਦੇ ਤੱਥ ਦਾ ਸਬੂਤ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 91 ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। (2) ਵੰਡ ਸੂਚੀਆਂ ਜੋ ਕੇਵਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਵੰਡ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਹਨ, ਉਹ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਭਾ ਵੰਡ ਦਾ ਤੱਥ: ਮੁੱਲਾਜ਼ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 8ਵੀਂ ਐਡ., ਪੰਨਾ ਦੇਖੋ। 54-57।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਰਸਪਰਿਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ:

"11. ਹੋਰ ਵੀ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਐਕਸ. ਪੀ. 12 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 49 ਦੀ ਉਪਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਰਸਪਰਿਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸਾਧਨ ਦੁਆਰਾ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਰਦਾ ਪਿੱਲੈ ਬਨਾਮ ਜੀਵਰਾਥਨੰਮਲ, (1919) 46 ਇੰਡ ਐਪ 285 : ਏਆਰ 1919 ਪੀਸੀ 44 ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇੱਕ ਅਣ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਾਨ ਪੱਤਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਾਨ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਦਾਨ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੇ ਕਿ ਇਸੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।"

32. ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਟੀ ਐਸਟੇਟਸ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਚੰਦਮਾਰੀ ਟੀ ਕੰਪਨੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ14, ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਅਣ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇੱਕ ਮਜਬੂਰੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਪਾਰਸਪਰਿਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾਮਤ: ਮਧਿਆਸਤਤਾ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"11. ਧਾਰਾ 49 ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮਜਬੂਰੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਾਏਗਾ। ਇਹ ਉਸ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਿਵਾਏ ਦੋ ਸੀਮਿਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ। ਪਹਿਲਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਰਾਰ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਇੱਕ ਪਾਰਸਪਰਿਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸਾਧਨ ਦੁਆਰਾ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਰਸਪਰਿਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਉਹ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਾਲ ਘਟਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਅਣ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ (ਜੋ ਮਜਬੂਰੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਹੈ) ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਸਤਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇੱਕ ਪਾਰਸਪਰਿਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਅਣ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਉਪਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

16. ਇਕ ਮਧਿਆਸਤੀ ਸਮਝੌਤਾ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇਕ ਕਰਾਰ ਜਾਂ ਸਾਧਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਵਜੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਤਾ ਲਈ ਭੇਜਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਮੁੱਖ ਕਰਾਰ ਜਾਂ ਸਾਧਨ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਦੀ ਉਪਧਾਰਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 16(1)(ਅ) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ, ਇੱਕ ਅਣ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਪਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੋਣ ਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤੀ ਸਮਝੌਤਾ ਵਿਵਾਦ ਹੱਲ ਲਈ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

33. ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਖਰਾਰਨਾਮਾ 'ਤੇ ਟੈਸਟ ਲਾਗੂ ਕਰੀਏ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ 'ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ' ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸੀਮਾਬੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਖਤਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਪਿਛਲੇ ਲੈਣ-ਦੇਣਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਤਾਂ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਇਸਦਾ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਉਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈਆਂ ਸਨ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ, ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਸੌਂਪਦਾ, ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਸੀਮਾਬੱਧ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਖਰਾਰਨਾਮਾ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49(1)(ਅ) ਦੁਆਰਾ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

34. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49(1)(ਸੀ) ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਹੋਰ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ, ਧਾਰਾ 49(1)(ਅ) ਅਧੀਨ, ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਜੋ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ, ਭਾਵ ਕਿ ਬਣਾਉਣ, ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ, ਸੌਂਪਣ, ਸੀਮਾਬੱਧ ਕਰਨ ਜਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ। ਧਾਰਾ 49(1)(ਸੀ) ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 49(1)(ਅ) ਦੇ ਮੰਡੇਟ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਖਿਲਾਫ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਇੱਕ ਅਣ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਉਸ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ 'ਤੇ 'ਅਸਰ' ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਖਰਾਰਨਾਮਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ 'ਤੇ 'ਅਸਰ' ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਥਿਤ ਪਿਛਲੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਜੋ ਕਿ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 49(1)(ਸੀ) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਨੂੰ ਉਸ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ, ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ [ਮੁਰੁਗਾ ਮੁਦਲਲਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵੇਖੋ]। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਲੈਣ-ਦੇਣ ਜਾਂ ਪਿਛਲੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਖਰਾਰਨਾਮਾ ਨੂੰ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤ ਕੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਭਾਵ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ, ਸਿਰਫ ਖਰਾਰਨਾਮਾ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਪਿਛਲੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਣਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲ ਕਰਨਾ, ਅਚਲ ਸੰਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਸਰ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

35. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਬਾਰੇ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਭਾਵ, ਖਰਾਰੁਨਾਮਾ, ਜੋ ਕਥਿਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਅਸੀਂ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਏ.ਸੀ. ਲਕਸ਼ਮੀਪਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਏ.ਐਮ. ਚਕਰਪਾਣੀ ਰੈੱਡੀਅਰ ਅਤੇ ਹੋਰ:

“42. ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਕਰਨ ਲਈ

xxx xxx xxx

(V) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਸਹਿਮਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਧੁੰਦਲੇ ਖਿਆਲ ਨਾ ਰਹਿਣ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਜਾਂ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।”

36. ਬੇਸ਼ੱਕ, ਜਦੋਂ ਵੰਡ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ, ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੂਰਵਜ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਦਾਇਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਮੀਟਾਂ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵੰਡ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ, ਸਵੀਕਾਰਯੋਗਤਾ ਨਾਲ, ਆਪਣੀ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੰਡ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਖਰਾਰੁਨਾਮਾ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੰਡ ਲਿਆ ਹੈ। ਖਰਾਰੁਨਾਮਾ ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਜਾਇਦਾਦ, ਜਵਾਬੀ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣ ਗਈ ਹੈ।

37. ਨਤੀਜਤਨ, ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਫੈਸਲਾ ਨੂੰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ

ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਖਰਚੇ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ

ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate